

Լսոսպիսի պժգալի ախտով մեռաւ Ղոն Լլլզ 1789^{ին}, մահուանը վրայ ցաւող մը չունեցաւ, բայց շատ ուրախացան իր ժառանգները :

ԲՆԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

ՕԳԵՐԵՒՈՒԹԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ա. Բարեխառնութիւն :

Եղանակ : — Ետեղաբաշխական եղանակները արեւուն ընթացքովը կը կանոնաւորուին, իսկ օդերեւութաբանութեան մէջ կը նային ընազնինք բարեխառնութեան ընթացքովը կանոնաւորել : Չմեռ ամենէն իրիստ եղանակն ըլլալով՝ այնպէս պէտք է կարգաւորել որ տարւոյն ամենէն ցուրտ օրը այս եղանակին ըստ կարի մէջ տեղն իյնայ : Լսո միջոցս գրեթէ յունուարի 15էն ընդ օրը կ'իյնայ, որով ձմեռը դեկտեմբեր, յունուար, փետրուար ամիսներէն կը կազմուի . գարունը՝ մարտ, ապրիլ, մայիս . և այսպէս հետզհետէ : () Գերեւութաբաններէն քիչ հոգի աստեղաբաշխական բաժանումը կը գործածեն, որ ձմեռը դեկտեմբերի 21էն կը սկսի : Ոմանք ալ կան որ երկրիս մասնաւոր կէտերու համար արուեստական եղանակներ կը հնարեն . ինչպէս օրինակի համար ձմեռը ան ատեն կը սկսին երբոր ջերմաչափը առաջին անգամ զրոյ աստիճանը ցուցնէ, իսկ գարունը՝ երբոր առաջին տերեւները կը սկսին երեւալ : Բայց այսպիսի բաժանումներ մը գիտութեան մէջ խառնակութիւն կը ձգէ, վասն զի այն ատեն երկրիս երեսը եղանակաց անթիւ բաժանումներն կ'ըլլային :

Ելքեցութիւն լայնութեան 'ի վերայ բարեխառնութեան : — () Ե որ լայնութեամբ իրարմէ հեռու եղած երկիրները մէկմէկու հետ բաղդատելու ըլլանք՝ կը տեսնենք որ անոնց միջին բարեխառնութիւն

ները այնչափ վար են որչափ որ հասարակածէն հեռու են, և հետեւաբար որչափ որ արեւուն միջին բարձրութիւնը իրենց հորիզոնին վրայ քիչ է : Ուստի մինչդեռ հասարակածին վրայ միջին բարեխառնութիւնը 27° և 28° աստիճաններուն մէջ կը տարբերի, 'իւնէրիՖՓա՝ 21°, 7 է, Փարիզ՝ 10°, 8 է, և Նիսի սային 'իւնիսն վրայ՝ 0° է : Հովերուն ուղղութիւնն ալ, խոնաւութեան քանակութիւնն ալ, ևն, քիչ ազդեցութիւն չունին միջին բարեխառնութեան վրայ, որ հաւասար լայնութեան տակ՝ ծովեզերեայ տեղուանք և կղզիներու մէջ աւելի բարձր է քան թէ մեծամեծ ցամաքներուն ներսերը :

Ելքեցութիւն վերնագոյն խառնութեան : — Տեղոյ մը միջին բարեխառնութիւնը ոչ միայն նոյն տեղւոյն հասարակածէն ունեցած դիրքմէ կը կախուի, այլ նաև ծովուն երեսէն ունեցած բարձրութենէն ալ կը կախուի : () Ե որ լեռան մը ստորոտն ու գագաթին վրայ ջերմաչափին ընթացքը դիտելու ըլլանք՝ կը տեսնենք որ միջին չափը այնչափ վար կ'իջնէ որչափ որ լեռը բարձր է . օդաչու ճանապարհորդներն ալ նոյն բանը դիտել են : Ինչհանրապէս կը կարծուի որ բարեխառնութիւնը մէկ աստիճան կը պակսի 183 մեղր բարձրութեամբ . բայց այս թիւս կը փոփոխի լայնութիւնը, եղանակը, օրուան ժամը՝ փոփոխելով . վասն զի բարեխառնութեան ազդեցութիւնը ամառը աւելի շատ է քան թէ ձմեռը . կէսօրուրնէ ետեւ աւելի զգալի է քան թէ առաւօտը . դարձեալ երկրնքին պարզութենէն, անձրեւէն, կարկուտէն, և ուրիշ ջրեղէն օդերեւութներէն ալ կը կախուի :